

אכן כך היה, העלה והעלה עד שהקונה הקבוע נשבר, לא יכל להוסיף יותר והשני עלה "שביעי". ממש ראו כיצד הבן אדם הזה נשתנו פניו, נתכרכמו פניו וביום ראשון רחמנא ליצלן אושפז בבית חולים, מרוב הצער שהוא לא קנה את עליית שביעי. כאשר השני ראה שהדבר בנפשו הוא, ויתר לו בשנה הבאה.

(שערי צדק - שיעורו השבועי חקת-בלק תשס"ט)

ממש כדברי ה"חסד לאלפים" שבמצוות אין חולקים כבוד לרב. למשל, אם הרב או אדם חשוב רוצה לקנות עליה, יכול אדם אחר להוסיף על הדמים, כי זה כבוד המצוה. מכל מקום הכל לפי מה שהוא אדם, אם יודע שהוא מקפיד, שיכאב לו, עבירה היא בידו. על כגון זה אמרו הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה!

(קל"ב ו' - שם)

"דגל מחנה אפרים": 'בהעלותך את הנרות' זו העכרע פרשה-פרשה גבוהה! מדבר לצדיקים על חיוכם להעלות את נשמות בני ישראל!

(דיבור א' - הרה"צ רבי משה חיים אפרים מסדליקוב היה נכדו של הבעש"ט)

ובאותו ענין - שתי הארות:

"והיית לנו לעינים - והיית לשון עבר - רמו על העצה שנתן למשה".

(אבן עזרא י"א)

יתרו אמר למשה "ואתה תחזה" למנות בתי דין, ובית דין נקרא 'עין' כפי שמצינו במדרש "עיניך יונים זו סנהדרין, שהם עיני העדה ... כך ישראל לא יכולים לעשות דבר בלי סנהדרין שלהם". (שה"ש א' ס"ג) כלומר, משה רבינו ביקש מיתרו שימשיך ליעץ לו בעניני סנהדרין ובתי דין.

(אמרי שמואל)

"ויאמר ה' אל משה ... והנפת אתם תנופה ... וינף אהרן אתם תנופה".

הגאון רבי משה פיינשטיין: יש לתמוה בסתירת הדברים, משה הניף את הלויים או אהרן?!

צריך לומר שכיון שהציווי היה למשה והוא אמר זאת לאהרן נחשב כאילו משה עשה את התנופה, כיון שנעשה מהשפעתו. למדנו מכאן שכל אחד שמשפיע על אחרים ללמוד תורה או לעשות דבר טוב נחשב שהתורה והמעשים טובים שיעשו מהשפעתו כאילו הוא עשה אותם.

כעין זה מצינו אצל רבי עקיבא שאמר לתלמידיו על רחל אשתו "שלי ושלכם שלה היא", שכיון שהוא למד ולימד בגללה נחשב כאילו היא עשתה המעשה והתורה היא גם שלה!

(קול רם)

חידת הנר: מתי היו קוראים בפרשת בהעלותך באמצע החורף...

תשובה: בימי החנוכה... "בחנוכה קורין בפרשת נשא בנשיאים ... ויש מקומות שקורין עד פרשה ראשונה של בהעלותך (ח' א'-ד'), כדי להשלים של חנוכה בסדר הנרות, ומנהג יפה הוא!" (טור או"ח תרפ"ד ועיין שו"ת חת"ס או"ח קפ"ח למה לא קוראים בחנוכה בפרשת בהעלותך)

"נוסעים אנחנו"

בית המדרש 'אלאוסט' היה מהגדולים, העתיקים והחשובים בעיר צנעא בירת תימן. בגלל הציבור הרב שהתפלל שם היה התור לקבל עליה נמשך שלש שנים!

רב בית המדרש, הגאון מארי סעיד עוזרי, בשבת קודש בהעלותך היה מציע למכירה את אחד המברכים הגדולים שיש בחלוקת התאג', עליית "שביעי" של פרשת בהעלותך "נוסעים אנחנו".

מנהג בני תימן: עליית "שביעי" פותחת בפסוק "ויאמר משה לחובב בן רעואל המדיני חותן משה נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה'." (וי"ב כ"ט) עד סוף הפרשה, זו העליה הארוכה ביותר! חמישים ותשעה פסוקים!

באחת השנים, בשבת בהעלותך המתפללים התחרו ביניהם לזכות בעליה זו, זה מוסיף מכאן וזה מוסיף מכאן עד שהגיעו לסכום נכבד מאד, אחת עשרה ריאל, סכום השווה לעבודה של חמישה שבועות באותם הימים!

והנה העולה לקרוא בתורה היה אדם שהיה נתמך מקופת הצדקה שהיה ממונה עליה הגאון מארי סעיד עוזרי. רבינו עמד משתומם למראה עולה זה, אך לא הגיב כלל...

ביום ראשון קרא לאותו אחד ויאמר לו: "מהיום יש לך איסור לקחת מקופת הצדקה, מאחר שאתה מרשה לעצמך לקנות בסכום כזה סימן שאתה לא זקוק לקבל מהקופה!" אותו אדם עמד המום... אמר לו: "אם אתה במדרגה זו סימן שבאמתחתך הרבה יותר..."

(עפ"י הקדמה לספר "חיים" מהגאון רבי עזריאל מנצור)

סיפר הגאון רבי יצחק רצאבי בשיעורו: כידוע אחד המברכים העיקרים הוא "לחובב", עליית "שביעי" בפרשת בהעלותך - יש שם הרבה זרקות, טעמי זרקה, סלסולים ופסוקים מיוחדים, יש בו חביבות - ישנם רבים המשלמים סכום הגון על המברך הזה. היה מישהו שבכל שנה היה קונה המברך הזה, ככל אשר יושת עליו. כנראה זאת כבר היתה מסורת מאבותיו. שנה אחת אחד המתפללים החליט שהוא לא יוותר, גם הוא רוצה, הוא יעלה את המחיר עד לשמיים.

"ויעשו בני ישראל את הפסח - ככל חקתיו וככל משפטיו ... (ט' א'-ב)

מכתבו המיוחד של הגאון מליסא - ה"חיות דעת" - ה"נתיבות"

✉ הרבה עומק ומוסר השכל ✉

כבוד ידיד ה' וידידי הרב הגאון החסיד המפורסם מוה' אברהם דוד אב"ד דק"ק בוטשאטש.

מכתבו הגיעני, בדבר מה שהתירתי בספרי "מקור חיים" - מי ששכר מאדון גוי לזון את בהמותיו קודם הפסח זמן רב. והתירתי את "מכירת" השוורים לאדון הגוי ואז יזון הגוי את הבהמות בחמץ שלו. והשגתי על ה"תבואות שור" שאוסר זאת.

ופקפק כבוד תורתו על דברי - במקומי אני עומד וכל כי הני מעליותא יאמרו משמי וכל הגאונים במדינה שהייתי שם לא ערערו בדבר. ואם לא יזכור הראשונות מי הוא האוסר ויראה בעין השכל עם מופלגי קהילתו אוהבי אמת בנחת את דברי, בוודאי יודה על האמת שהוא פשוט להיתר בוודאי.

ומה שכתב כבוד תורתו שאחד עשה כהוראתי והפסיד סך רב. שמעתי כי הרבה עשו על פי הוראתי והרוויחו והרבה לא עשו והפסידו גם כן. ואולי היה באמת העונש על מה שאותו אחד התיר במקומו של מר וזה ראוי לעונש. ודרך התורה הקדושה כך הוא בין קדמונים וראשונים.

כאשר יבטל דעתו שהיה נראה לו לאסור ויעיין עם מופלגי קהילתו יודו לדברי, ואם לא יודו, אין צורך לכתוב אלי עוד, כי אני לא אחזיר עוד, כי דיברתי בזה עם גאוני ארץ וכולם הודו לדברי. לא ניחא לי לכתוב ולחזור ולכתוב ואין קץ לדברים פשוטים כאלו... ומי שרוצה למחות בעושה כך ימחה ולא איכפת לי בזה. בעזרת ה' יתברך ספרי התפשטו ברוב ישראל ובוודאי ימצאו לפעמים חולקים על קצת דינים ומי שיחלוק יחלוק ואיני גוזר שישמעו דברי לכל.

הכ"ד הדורש שלומו באהבת נפש קשורה בנפש מאז הכרתי הק' יעקב אב"ד דק"ק ליסא. (שו"ת רבינו יעקב מליסא י"א)
הרוצה להחכים עי"ש - ובכור שור פסחים כא. תשובת דעת קדושים בהקדמת נטע שעשועים.

השבוע יחול יום הזכרון לגאון רבי יהודה אסאד, קדוש וטהור, מגדולי רבני הונגריה ורבה של סמניץ וסארדלי, כ"ג סיון תרכ"ו

רבי יהודה אסאד היה מוכיח את תלמידיו. כך כתב לתלמיד שרצה לדחות את דברי רבי יעקב מליסא: "אהובי תלמידי שלא יהיה נבהל לדחות בנקל דברי גאון מפורסם ולכתוב עליו שטעה, אין זה מדרך המוסר והיראה, והרי רואים שלא טעה, נהפוך הוא שכיון האמת לאמיתה". (שו"ת "יהודה יעלה" יו"ד קנ"ב - קמח שהתלע, רוב וחזקה)

נס ליל הסדר

רבי יהודה אסאד לא רק היה מפורסם לגאון וצדיק, לאחד מגדולי הדור, אלא הרבה מופתים ומעשי פלא סיפרו עליו. הנה מעשה שהיה והוא עוד לא בן חמישים. הציל את יהודי עירו סמניץ במופת גמור.

בשנת תר"ח 1848 בימי אביב העמים, ימי המרד ההונגרי הגדול נגד השלטון האוסטרי, אחת מקבוצות המורדים עשתה שפטים ביהודי האיזור. בליל הסדר עמדו הרשעים לפרוץ אל סמניץ.

רבינו כינס את יהודי העיר לתפילה ולעריכת סדר ליל פסח משותף בבית המדרש. בחצות הלילה יצא לבדו עטוף טלית ותקע בשופר מול המורדים המתקרבים. בחסדי שמים הם נבהלו וברחו וליהודים היתה הרווחה! (שם מבוא בהוצאת שלמה אומן)

"קל נא רפא נא לה!" - לאחר פטירתו של רבינו מצאו בסידורו דפים עם מאות שמות של אנשים שביקשו שיתפלל עבורם.

כך הוא כותב לשואל המתאונן על צרותיו: ועל כולם תקנה מעולה - ישפוך שיחו לפני מלך מתרצה בדמעות, אשר בידו כח וגבורה ובידו לגדל ולחזק לכל והוא מושל בכל ... ושערי דמעה לא ננעלו ורחמי ה' מרובים והוא יתברך יבנה ביתו בקרוב, אמן. (שם)

"קל נא רפא נא לה!"

הבחור המופלג בתורה ובמידות רבי חיים וישראל למד בישיבתו של רבי יהודה אסאד וקיבל סמיכת "מורנו". לאחר מכן השתדך עם בתו של רב ונגיד מעיירה ליד העיר טשאבא. אלא שמאז שנתקשר בקשר שידוכין נפלו צרות נוראות על בית המחותן. הגה"צ רבי הלל ליכטנשטיין הורה להם לבטל את השידוך! אך החתן שלא רצה ופחד לבטל את השידוך פנה לרבו רבינו יהודה אסאד לשמוע דעתו והוא התנגד נמרצות לביטול השידוך. כיון שכך ההכנות לחתונה נמשכו. ושוב קרו צרות גדולות למחותן... שוב פנו המחותנים לרבי הלל והוא עמד על כך שחייבים לבטל את השידוך! שוב החתן פנה במכתב לרבי יהודה אסאד מה עליו לעשות, והשיבו להנשא בכל זאת.

והנה זמן החתונה נקבע, אבל הפעם החתן חלה חולי שיש בו סכנה. אז הבינו הכל כי מאת ה' היתה זאת ולא דבר ריק הוא וביטלו את השידוך - החתן התרפא!

מעניין-מדהים שעל אף זאת רבי יהודה אסאד לא הסכים עם ביטול השידוך והתכוון להזמין את הצדדים לדין תורה!

סוף דבר: רבי חיים וישראל נישא לאחרת והכלה המיועדת לו נישאה לחברו ורעו רבי שמואל רוזנברג, לימים אב"ד אונסדורף. הגאון הצדיק רבי הלל ליכטנשטיין היה מסדר הקידושין.

("תולדות שמואל" - מאמר נישואין ג' עמ' ח')

זו תשובתו של רבי יהודה אסאד לתלמידיו החתן רבי חיים וישראל

"קיבלתי המכתב יום אתמול לעת ערב ובקוראי הצטערתי על המאורע ועל צערכם, אבל באמת גם זו לטובה, כי ראשיתך מצער אחריתך ישגה מאד. והנני אומר לדבק טוב ראה חיים עם האישה אשר אהבת. תמים תהיה ולא תירא, גם אתה גם כלתך, כי לא תאונה אליך רעה ... כי לבבכם אל ה' ועינו אל יראיו.

והנה הרב אב"ד ליסקא והגאון אב"ד מישקולץ מחזקים אותך שאין לעזוב השידוך, ואני מסכים עמהם, הרי יש בית דין של שלשה רבנים מפורסמים אומרים "לך חזק וקני והתורה אומרת אחרי רבים להטות ודברי היחיד בטלים!

הן לבי בטוח בצדקת איש תם וקדוש ידיד נפשי וחביבי, הרב המאור הגדול רבי הלל ... שאם תודיעו לי בשמי דברינו אלה גם הוא יחזור בו ויודה להסכים לדברינו ועצנתו.

וגם מחותנך היקר איש אלקים הקצין הנכבד ... אשר אני דורש בשלומו ישים דברינו אלה על ליבו ויתחזק בטחונו בה' יתברך, הוא יעזור ויושיע ויגן לכל תופשי התורה ... והוא יגמור בעדכם הנישואין למזל טוב ולברכה בקול ששון ושמחה ולא יהיה עוד בביתכם יגון ואנחה.

מכלל הן נשמע שאם מחותנך ירצה לעכב את הנישואין מפחד לבבו אשר לא כדת תורה עליו לשלם לך ההוצאות והקנס הקצוב.

אקוה כי כולכם תסורו למשמעתנו ויהיה ה' עמכם ותצליחו בכל מעשה ידיכם. ואתה אהובי תלמידי חביבי כבני חזק ואמץ והיה לאיש גיבור חיל בתורה ועבודה.

(שו"ת "יהודה יעלה" אה"ע י"א)

באחד הימים, בעת לימודו מרן הסטייפלר נצרך לשו"ת "יהודה יעלה". באותו זמן היו בביתו בנו, מרן הגאון רבי חיים וחתן בנו, הגאון ר' יהושע צביון שליט"א.

רבינו אמר להם: "מסתמא הרב גשטטנר יש לו". כוונתו היתה לגאון רבי נתן גשטטנר - אותו הסטייפלר העריך וכיבד מאד. אמר לרבי חיים: "לך ותביא לי את הספר".

רבי חיים מיד הלך - למעשה רץ לרחוב דבורה הנביאה, אל ביתו של הרב גשטטנר. הרב צביון סיפר שהוא מיהר אחריו, אך לא השיג אותו... רבי חיים הסביר: 'אבא מבקש, הולכים מהר!'

דפקו על הדלת: "בבקשה אם אפשר לקבל שו"ת "יהודה יעלה", אבא מבקש זאת". רבי נתן גשטטנר עלה על סולם, הוציא את הספר מן המדף, החתים אותו בחותמת שלו ונתן לרבי חיים את הספר. כבר למחרת החזירו את הספר לבעלי.

("נר לשולחן שבת")